

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 54/20

Møtedato: 28.05.2020

Dato: 13.05.2020

Arkivsaknr: 2016/1660

Strategiske satsinger - Globale samfunnsutfordringer

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 6/16 [Om organisering av universitetets strategiske satsinger - Rammer for organisering av "Globale samfunnsutfordringer"](#)
- Styresak 85/16 [Rammer for universitetets satsing på Globale samfunnsutfordringer](#)

Saken gjelder:

I forbindelse med vedtak om strategi 2016-2022 ble Klima og energiomstilling, Marin og Globale samfunnsutfordringer etablert som universitetets tre satsingsområder. Samtidig ble det vedtatt en helhetlig struktur som forutsetter forankring i ett ansvarlig fakultet med et tydelig lederansvar for satsingen. Det medisinske fakultet (MED) har ansvaret for Globale samfunnsutfordringer, og i denne saken gis det en status for aktiviteter og resultater, samt videre plan for å utvikle satsingen.

Forslag til vedtak:

Styret tar saken til orientering

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

11.05.2020/Bente E. Moen/Marit Bakke/Tore Tungodden

Vedlegg:
1. Saksframstilling

Digitale vedlegg:

2. [Årsrapport 2019 Globale samfunnsutfordringer](#)
3. [Rapport om masterundervisning - Bergen School of Global Studies](#)

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
54/20

Møtedato:
28.05.2020

Arkivsaksnr:
2016/1660

Strategiske satsinger - Globale samfunnsutfordringer

1. Bakgrunn

UiB har vært aktive både med forskning og utdanning innen fagområdet globale samfunnsutfordringer siden 1960-tallet, og denne typen aktiviteter har vært prioritert av UiBs ledelse siden 1988. Arbeidet knyttet til dette har i stor grad bygget på solide partnerskap med institusjoner i lav- og mellominntektsland (LMIC), og resultatene har hatt store samfunnsmessige konsekvenser for de involverte landene, og delvis også for Norge. Eksempler inkluderer redusert fattigdom, økt likestilling, forbedret livskvalitet for mennesker med HIV/AIDS, redusert konfliktnivå i krigsområder, forbedret helse hos kvinner og barn. Få, om noen, institusjoner i Norge har et tilsvarende godt utviklet partnerskapsnettverk i LMIC som UiB.

De vitenskapelige aktivitetene knyttet til dette forskningsfeltet, ble evaluert av et internasjonalt vitenskapelig panel i 2014. Hovedkonklusjonen til panelet var *"Kvalitet og relevans av den vitenskapelige produksjonen i global og utviklingsforskning ved UiB de siste ti år har en utmerket internasjonal standard."* Panelet rådet UiB til å fortsette å satse på dette fagområdet, og foreslo at man samlet ressursene og forskerne i et eget satsningsområde.

Universitetsledelsen hadde som del av strategiarbeidet i 2016 en grundig dialog med fakultetene om organisering av universitetets strategiske satsinger «Marin satsing (UiB Marin), Klima og energiomstilling og Globale samfunnsutfordringer». Med utgangspunkt i den internasjonale evalueringen var målet å sikre en helhetlig struktur som forutsetter forankring i ett ansvarlig fakultet som får et tydelig lederansvar for satsingen.

I sak 6/16 ble det vedtatt prinsipper for organisering av de strategiske satsingene og i sak 85/16 ble satsingsområdet diskutert nærmere på grunnlag av en rapport fra en arbeidsgruppe nedsatt av universitetsstyret. Etter råd fra denne arbeidsgruppen, ble tre hovedtema for satsningen definert: Migrasjon, helse og ulikhet. Det medisinske fakultet ble tildelt rollen som ansvarlig fakultet for å koordinere satsingen.

Det fremheves i strategien at UiB skal utrede og etablere gode modeller og incentiver for forskning, innovasjon, forskerutdanning og undervisning på tvers av fakulteter og fag, og bygge videre på tematiske satsinger som gjennom høy faglig kvalitet bidrar til å svare på vår tids store samfunnsutfordringer. UiB sin satsing på *Globale samfunnsutfordringer* er i samsvar med regjeringens Langtidsplan for forskning og utdanning og godt posisjonert i forhold til Horisont Europa.

2. Organiseringen av Globale samfunnsutfordringer

Dekanene ved de syv fakultetene ved UiB utgjør styringsgruppen for satsingen, med dekan ved Det medisinske fakultet som leder. Det er opprettet et strategisk arbeidsutvalg, ledet av

dekan for forskning ved Det medisinske fakultet og direktøren for strategiområdet. I tillegg består det strategiske arbeidsutvalget av representanter fra hvert av fakultetene, to studentdelegater og en observatør fra Chr. Michelsens Institutt (CMI). Den strategiske gruppen har månedlige møter, og rapporterer årlig til styret.

Mandatet for *Globale samfunnsutfordringer* ble utviklet av det strategiske arbeidsutvalget, og godkjent av styret for satsningsområdet i juni 2017. Mandatet sier:

Arbeidsutvalget skal:

- Være et rådgivende organ for forskning og utdanning innen det strategiske området *Globale samfunnsutfordringer* innenfor de tre prioriterte temaene: Migrasjon, helse og ulikhet
- Utarbeide strategier for *Globale samfunnsutfordringer*, både for utdanning og forskning. Det skal legges vekt på å fremme tverrfaglig arbeid av høy kvalitet, fremme samarbeid med relevante regionale institusjoner og fremme samarbeid med nasjonale og internasjonale partnere
- Oppmuntre til ekstern finansiering av forskning på det strategiske feltet
- Følge opp resultatene innenfor det strategiske området ved fakultetene
- Gi innspill og råd om prioritering av administrative støttefunksjoner i *Globale samfunnsutfordringer*

Satsningen har egne administrative ressurser, i tillegg til leder Marit Bakke og direktør Bente E. Moen. Denne består av en akademisk koordinator/underdirektør Tore Sætersdal, administrativ koordinator Ingvild Hope, rådgiverne Tord Rø og Ragnhild Legreid, administrativ koordinator for sommerskolen Howaida Abdelrahman, konsulent Inge Tesdal (50%) og vitenskapelig koordinator for sommerskolen Thera Mjaaland (30%).

3. Visjon og oppdrag

Strategiutvalget hadde seminar på Bekkjarvik i januar 2019, og utarbeidet der følgende visjon (Vision) og oppdrag (Mission):

Visjon: Vår ambisjon er at Universitetet i Bergen til enhver tid skal hevde seg internasjonalt blant de institusjoner som bidrar til å forstå og løse globale utfordringer.

Oppdrag: Vårt oppdrag er å synliggjøre og fremme tverrfaglig forskning, innovative ideer og utdanning som er relevante for globale utfordringer

4. Samfunnsrelevans

FNs oppfordring om å "*leave no one behind*" i forbindelse med Agenda 2030 understreker betydningen og relevansen av satsningsområdet *Globale samfunnsutfordringer*, og de underliggende prioriterte temaene *migrasjon, helse og ulikhet*. Aktivitetene innen satsningen fokuserer på ulik utvikling av menneskelige livsvilkår globalt - med tanke på årsaker og konsekvenser, samt konsekvensene for ressursbruk og potensielle løsninger. Målene for bærekraftig utvikling (SDG) gir en overordnet paraply for arbeidet. Arbeidet med *Globale samfunnsutfordringer* og det strategiske initiativet *SDG Bergen* ved UiB, har sammenfallende interesser. Vi opplever *SDG Bergen* som en nyttig samarbeidspartner, og at vi sammen styrker UiBs forskning og utdanningen innen globale spørsmål. *Globale samfunnsutfordringer* er representert i styringsgruppen for *SDG Bergen*.

Som beskrevet over har satsningsområdet sitt opphav i UiBs langvarige og sterke forskning på samfunnsutfordringer i LMIC. Selv om vilkårene for verdens fattige stadig bedres, er fattigdom, med alle medfølgende konsekvenser, et av de største problemene verden står overfor i dag. Samfunnsutfordringer som er særlig viktige for LMIC skal derfor fortsette å være fokus for satsningsområdet, men vi må samtidig være oppmerksomme på nyere og fremtidige verdensomspennende utfordringer. Dette gjelder f.eks. antibiotika-resistens, helseproblemer relatert til ernæring og pandemier. En bredere oppfatning av samfunnsutfordringer vil også inkludere nye fagfelt i satsningsområdet og skape ytterligere muligheter for tverrfaglig samarbeid.

I disse dager er utbrudd av pandemier som en global utfordring særlig aktuelt. Det er bare ca. 10 år siden forrige pandemi, og SARS-CoV-2 utbruddet vil neppe være det siste viruset som angriper mennesket. Vi opplever nå store utfordringer på alle nivå i samfunnet, SARS-CoV-2-utbruddet har virkelig synliggjort behovet for globalt samarbeid, og har også avdekket et enormt behov for forskning relatert til epidemier/pandemier, spesielt tverrfaglig forskning. En rekke tverrfaglige prosjekter relatert til Corona har startet opp ved UiB under utbruddet.

5. Forskning

Forskning knyttet til kapasitetsbygging i LMIC har lenge vært en styrke ved UiB. Dette illustreres av at UiB har 14 pågående prosjekter i programmet NORHED I, finansiert av Norad. Disse prosjektene, som fokuserer på kapasitetsbygging ved høyere institusjoner i LMIC, har et samlet budsjett på 252 mill NOK. Syv av prosjektene har prosjektledere ved Det medisinske fakultet, tre ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, tre ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet og ett ved Det humanistiske fakultet. NORHED-prosjektene har etablert nettverk med forskere ved universiteter over hele verden og spenner over 16 land og 34 institusjoner gjennom langsiktige partnerskap for utvikling, der UiB er en ledende nordisk partner. UiB jobber med 15 samarbeidsland i disse prosjektene, 8 i Afrika og 7 i Asia/Midt-Østen.

Aktuell forskning ved fakultetene

Det foregår omfattende forskning relevant for Globale samfunnsutfordringer ved alle UiBs fakulteter, og flertallet av prosjektene/studiene er tverrfaglige, og involverer flere fakulteter. Under følger sammendrag av relevant forskning ved hvert fakultet. På slutten av denne delen blir det gitt en kort omtale av forskningen relatert til Corona-utbruddet.

Det humanistiske fakultet

Forskning angående Midtøsten/Indiske, Sør-Asiatisk og Kinesisk tema er spesielt relevant på HF. Fakultetet samarbeider i stor grad med Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Forskere ved HF arbeider med transnasjonale studier og emner, inkludert migrasjon, islam i Europa, samt sosiale og kulturelle prosesser relatert til migrasjon.

HF har flere forskningsgrupper som er involvert i interfakultær forskning på globale klimaendringer og miljøendringer, inkludert språkstudier/lingvistikk, kulturstudier og arkeologi. Dette fakultetet har også forskningsgrupper som studerer arven fra slaveri, ulikhet og avkolonisering av høyere utdanning. Institutt for filosofi er involvert i studier om globale helseprioriteter. Senter for kvinne- og kjønnsforskning (SKOK) er en del av HF, og undersøker kjønns-spørsmål. Dette er et tema av stor relevans for *Globale samfunnsutfordringer*.

Det juridiske fakultet

Det juridiske fakultet har flere prosjekter som involverer migrasjon, helse og sosial ulikhet.

Dette er forskningstemaer som involverer internasjonale og nasjonale rettslige regimer der forholdet mellom staten og individet er kjernen. Internasjonal menneskerettslov gir et overordnet juridisk rammeverk for å analysere statlige forpliktelser og individuelle rettigheter innen området migrasjon, helse og sosial ulikhet. På området flyktninger og lov-verk er det gjennomført flere prosjekter de siste årene, inkludert tverrfaglige prosjekter som studerer flyktningers rettigheter i Midtøsten, samt rettigheter til migranter og flyktninger i Norge. Fakultetet er også vertskap for et tverrfaglig forskningsprosjekt om unge kvinners tilgang på adekvate seksuelle og reproduktive helsetjenester i Sør-Afrika, sammen med forskere ved Det psykologiske fakultet og Det medisinske fakultet.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

UiB har to andre strategiske områder i tillegg til *Globale samfunnsutfordringer*: Marin forskning og Klima- og energiomstilling, og MatNat er vertskap for begge disse to. Begge emnene overlapper med emner relevante for *Globale samfunnsutfordringer*. MatNat har i tillegg en rekke andre prosjekter som er relevante for *Globale samfunnsutfordringer*, spesielt prosjekter som involverer miljøendringer. Videre har fakultetet en rekke prosjekter som fokuserer på noen av driverne for utfordringer knyttet til migrasjon, helse og ulikhet, som tilgjengeligheten av energi, klimaendringer, matproduksjon og mat-trygghet, styring av natur- og mineralressurser og miljøgifter.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

De fleste institutter ved SV-fakultetet er involvert i forskning som er relevant for *Globale samfunnsutfordringer*. Denne forskningen utforsker global ulikhet, og stiller også kritiske spørsmål om grunnleggende forutsetninger som ligger til grunn for politiske forhold (for eksempel 'modernisering', 'utvikling', vekst', 'bærekraft'). Flere studier utføres i samarbeid med forskere i LMIC, og fakultetet har lange tradisjoner for deltakelse i kapasitetsbygging i sør. I tillegg til et stort volum av denne type forskning, har fakultetet en sentral rolle i IMER-nettverket og forskning organisert under denne paraplyen. IMER er et nettverk for internasjonal migrasjon og etniske forhold. Nettverket har vært aktivt i 20 år. Flere migrasjonsrelaterte prosjekter pågår, og en stor internasjonal Horizon2020-studie om migrasjon blir koordinert av UiB. Center of Law and Social Transformation (LawTransform) er et samarbeid mellom UiB og CMI. Dette senteret er en del av SV-fakultetet, og de ansatte her er i stor grad engasjert i tematikk relevant for de *Globale samfunnsutfordringer*.

Det psykologiske fakultet

Ved Det psykologiske fakultet utføres hoveddelen av den globalt orienterte forskningen innen migrasjon, helse og ulikheter ved HEMIL-senteret. Forskerne der er involvert i prosjekter om reproduktiv helse og rettigheter, samt i helseintervensjoner i Sub-Sahara-Afrika. Forskerne har fokus på bygging av resiliens blant flyktningbarn og deres familier; og blant migrant-familier som har kontakt med barnevern. Forskning relevant for *Globale samfunnsutfordringer* blir også utført ved Institutt for pedagogikk og Institutt for psykososial vitenskap, innen områder som migranternes deltakelse i og erfaringer med utdanning; mangfold på arbeidsplassen; strategier i innvandrergupper; flyktninger og mental helse; samt faktorer som fremmer og opprettholder farlig utvandring fra Afrika.

Den medisinske fakultet

Det meste av forskningen innen *Globale samfunnsutfordringer* ved Det medisinske fakultet utføres av forskere ved Senter for internasjonal helse. Senteret har eksistert i 31 år. Imidlertid utføres forskningen ved SIH i samarbeid med et stort antall andre tilknyttede forskere, ansatt ved andre institutter ved Det medisinske fakultet eller ved andre institusjoner. Det meste av forskningsaktiviteten ved SIH utføres i nært samarbeid med institusjoner i LMIC. Hoved-forsknings-tema er: Mor- og barn-helse, reproduksjon,

smittsomme sykdommer (f.eks. HIV, tuberkulose, malaria), vaksineutvikling, global ernæring, helsepolitikk, helsesystemer, forebygging av sykdommer og helsefremmende arbeid, oral helse, arbeidsmedisin og kirurgi. Et senter for fremragende forskning (SFF), finansiert av Norges forskningsråd - "Center for Intervention Science in Maternal and Child Health" (CISMACH) - har vært i drift siden 2013, og videreføres til 2023.

Porteføljen av eksterne fond ved SIH i 2019 hadde et samlet budsjett på 453 245 780 kroner.. De fleste av midlene ved SIH kommer fra Norges forskningsråd. SIH har bare 12 professorer, noe som gjør hver professor ansvarlig for 37 millioner kroner. Denne aktiviteten setter UiB i fronten av global helseforskning i Norge.

Et nytt senter ble etablert ved fakultetet i 2019: BCEPS - Bergen Center for Ethics and Priorities. Dette senteret har et nært samarbeid med SIH og arbeider med studier av helseprioritering og den globale belastningen av sykdom, ulikhet og fattigdom. Migrasjon er et tema med økende aktivitet ved fakultetet, i samarbeid med Psykologisk fakultet og Juridisk fakultet. En nettverksgruppe om migrasjon og helse er nylig opprettet i Alrek helseklynge.

Fakultet for kunst, musikk og design

Fakultet for kunst, musikk og design (KMD) utdanner fremtidige kunstnere, designere, utøvende musikere, komponister, musikkterapeuter, musikologer, kuratorer og musikk- og kunst-lærere. PhD-stipendiater kan være tilknyttet et av UiBs PhD-programmer; enten den nye doktorgraden i kunstnerisk forskning, eller det vitenskapelige doktorgradsstudiet. KMD samarbeider med mange ledende institusjoner på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Mange av de pågående prosjektene inkluderer perspektiver av globale utfordringer, og det samme er også GAMUT - Grieg Academy Music Therapy Research Center, tilknyttet både KMD og NORCE. Fakultetet har utstillinger og kunstneriske publiseringer som er relevante for Globale samfunnsutfordringer.

Korona-relatert forskning

Flere av UiBs fagmiljøer har vist en imponerende evne til å utnytte krisen vi befinner oss i til sanntidsforskning, og flere miljøer har også nådd opp i den nasjonale konkurransen om midler for forskning på korona-relaterte problemstillinger. En ikke ubetydelig komponent i denne tverrfakultære forskningsaktiviteten som nå pågår er et initiativ som kom fra deler av vår styringsgruppe, nemlig dekanene ved fakultetene for medisin, samfunnsvitenskap og psykologi. Det ble arrangert nettbaserte møteplasser under fanen «*Forskning i koronaens tid*» som var svært godt besøkte. En del prosjekter har benyttet Norsk medborgerpanel, og spørsmål om koronapandemien ble sendt ut til respondenter allerede i slutten av mars. Disse dataene analyseres nå for å få kunnskap om hvordan SARS CoV-2 og Covid-19 påvirker samfunnet og befolkningen, og også spesielle grupper som eldre innlagt på alders og sykehjem, helsepersonell i primær og spesialisthelsetjenesten, og innvandrere. I tillegg utføres studier for å øke forståelsen for medisinske risikofaktorer og immunologiske responser hos helsepersonell og pasienter. I et samarbeid mellom Det medisinske og psykologiske fakultet er det startet opp et prosjekt som kartlegger hvordan pandemien påvirker mestring og mental helse på kort og lengre sikt. I dette prosjektet vil det blant annet bli sendt ut spørreskjema til UiBs studenter, samtidig som det samles inn biologisk materiale for fremtidige analyser. Koronautbruddet er forventet å særlig ramme LMIC, og i tråd med dette er det ved SIH startet opp et prosjekt som skal prøve ut medikament for behandling av Covid-19 pasienter i Malawi. Videre fikk prosjektet "*SARS-CoV-2 infection and COVID-19 in women and their young infants in Kampala, Uganda*", ved SIH nylig tildelt midler fra Norges forskningsråd.

Vitenskapelig publisering

Globale samfunnsutfordringer er et område med svært mange underliggende temaer. Dette gjør det utfordrende å ta frem gode bibliometriske data for satsingsområdet. Vi har startet det bibliometriske arbeidet, og skal sammen med universitetsbiblioteket utvikle en modell for samling av publikasjoner i 2020.

Vi vil gjerne trekke frem et eksempel på en særlig interessant og viktig studie som ble publisert i *Lancet* november 2019: Forskere ved CISMACH/SIH fulgte 8400 spedbarn med lav fødselsvekt fra 2015 til 2018. Forskerteamet ønsket å måle effekten av en metode som kalles kenguru-mor-omsorg. Metoden er basert på å holde den nyfødte tett inntil kroppen ved hjelp av et skjerf eller sele i løpet av den første måneden, helst mer enn 12 timer om dagen. Studien viser at sjansen for overlevelse økte så mye som 30 prosent i løpet av den første måneden og med 25 prosent i løpet av de første seks månedene. Det er få helseintervensjoner som reduserer dødeligheten så mye.

Prosjektaktiviteter og utvikling av forskning

Globale samfunnsutfordringer arbeider for å øke det tverrfaglige samarbeidet mellom forskningsgrupper ved UiB, og bidrar til dette bl.a. ved å dele ut midler til arrangementer for etablering nye samarbeid og søknader på tvers av fakultetsgrenser.

Som et eksempel kan nevnes at vi har støttet aktiviteter i forbindelse med etableringen av det EU-finansierte prosjektet PROTECT (*Protect the Right to International Protection. A Pendulum between Globalization and Nativization?*), et internasjonalt forskningsprosjekt som ledes av et konsortium bestående av 11 universiteter i Europa, Canada og Sør-Afrika. PROTECT Consortium ledes av professor Hakan G. Sicakkan på vegne av Institutt for sammenliknende politikk, UiB, og ble offisielt lansert 1. februar 2020. PROTECT studerer virkningene av FN's 'Global Refugee Compact' og 'Global Migration Kompakt' om beskyttelse av flyktninger. Denne undersøkelsen utføres med flere perspektiver; politisk teori, juridisk teori, spalteteori, offentlig sfære teori, global styring og etnografi. Enhetene som det fokuseres på er UNHCR og IOM (globalt nivå), Den europeiske union og Den afrikanske union (regionalt nivå), EU-land, Canada og Sør-Afrika (statsnivå), og Canadiske, Sør-afrikanske og Sør-europeiske grensesoner (lokalt nivå).

Tabell 1 viser hvilke tverrfaglige aktiviteter som ble støttet av *Globale samfunnsutfordringer* i 2019.

Tab 1. Tverrfaglige aktiviteter støttet av *Globale samfunnsutfordringer* 2019

Project title/theme	Applicant	Partner
Seminars, meeting places for networking for PhD candidates with migration research as topic	IMER junior scholar network	PhD candidates from all UiB faculties
Workshop with the topic: Inequality in conservation of natural and cultural heritage	Professor Anne Bang, Faculty of Humanities	Professor Inger Måren, Faculty of Mathematics and Natural Sciences
Workshop with the topic: Develop protocols and applications within the field of nutrition and health.	Professor Mari Hysing, Faculty of Psychology	Professor Tor Strand, Faculty of Medicine
Law and Inequality seminars at Bergen	Professor Siri Gloppen,	Representatives from all UiB

Exchanges 2019	Faculty of Social Sciences	faculties
Capacity strengthening in molecular biology for surveillance of infectious diseases in Ethiopia - workshop	Professor Audun Nerland, Faculty of Medicine	Professor Inge Jonassen, Faculty of Mathematics and Natural Sciences
Investigation and piloting of a Skills Lab for the use of interpreters in clinical practice	Professor Esperanza Diaz, Faculty of Medicine	Professor Per Einar Binder, Faculty of Psychology
Matter, Gesture and Soul: a cross disciplinary artistic research project that departs from several encounters with, and alignments between Art and Archaeology	Associate Professor Geir Harald Samuelsen, Faculty of Fine Art, Music and Design	Professor Christopher Henshilwood, Faculty of Humanities
Sounding philosophy –project meeting	Associate Professor Dániel Péter Biró, Faculty of Fine Art, Music and Design	Professor Christhard Hoffmann, Faculty of Humanities

Aksjonspunkter for forskning, 2020

- Øke volumet av tverrfaglig forskning innen Globale samfunnsutfordringer
- Fortsette med støtte til tverrfakultære initiativ til utvikling av forskningssøknader
- Særlig støtte til Norad – Norhed 2 – søknader (Juni 2020)
- Stimulere til forskning relevant for pandemier med særlig fokus på forskning som er relevant for LMIC
- Legge til rette for flere kontaktflater mellom de tre satsningsområdene

6. PhD-utdanning

Tverrfaglige PhD-kandidater

Hvert av satsningsområdene har blitt tildelt to stipendiatstillinger årlig de siste 3 årene. Denne støtten er meget viktig for rekruttering av unge forskere til fagmiljøene, og bidrar i stor grad til tverrfaglige prosjekter. Tabellen under viser hvilke prosjekter som er tildelt rekrutteringsstillinger i *Globale samfunnsutfordringer* 2018-2020:

Tab. 2 PhD-stipend tildelt satsingsfeltet *Globale samfunnsutfordringer*

År tildelt	PhD -kandidate	Prosjekt-tittel	Fakultet	Veiledere
2018	Theogene Habumugisha	Nutrition policy and food systems recommendations anchored in the Sustainable Development Goals (SDGs) and Responsible Research and Innovation (RRI) frameworks: Is that a possibility?	Faculty of Medicine, Faculty of Mathematics and Natural Sciences, Faculty of Humanities.	Ingunn M.S. Engebretsen, Jutta Dierkes, Inger Måren Matthias Kaiser
2018	Anders Rubing	Securing the future: Resilient cities in the context of migration	Faculty of Humanities, Faculty of Social Sciences	Randi Gressgård, Bjørn Enge Bertelsen

2019	Ludvik Olai Espeland	Addressing the Global Challenges on Antimicrobial Resistance with Inhibitors of bacterial fatty acid synthesis	Faculty of Mathematics and Natural Sciences, Faculty of Medicine	Bengt Erik Haug Ruth Brenk
2019	Mulu Beyene Kidanemariam	Accounting for maternal deaths in the era of SDGs: Juridification, social practices and implications on maternal death audits in Ethiopia	Faculty of Law, Faculty of Medicine	Henriette Sinding Aasen, Astrid Blystad
2020	Stipend under utlysning	Music, Health and Policy Child-focused and music therapy-based health research to meet European challenges for migrant minors – a qualitative field study	Faculty of Fine Art, Music, and Design, Faculty of Social Sciences, Faculty of Medicine	Viggo Kruger, Marit Skivenes, Ingunn M.S. Engebretsen
2020	Stipend under utlysning	Small fish for small children: Dietary intake of small fish to reduce child malnutrition in Uganda	Faculty of Social Sciences, Faculty of Mathematics and Natural Sciences, Faculty of Medicine	Ragnhild Overå, Jeppe Kolding, Thorkild Tylleskär

Bergen Summer Research School

UiB er stolt av Bergen Summer Research School (BSRS), som har blitt holdt hver sommer siden 2008. Globale samfunnsutfordringer er ansvarlig for faglig innhold og organisering av sommerskolen. I 2019 (17-27 juni) deltok 78 PhD-kandidater fra 34 land på sommerskolen BSRS 2019 «Make an impact on policies for a sustainable future»

De fleste kandidatene kom fra afrikanske land (30) og fra Europa (34, inkludert Norge). Under ledelse av professor Edvard Hviding, var fokus i 2019 lagt på Agenda 2030, og seks kurs med fokus på helse, migrasjon, klimaendringer, fattigdom, vannforvaltning og kulturminner ble arrangert. Et sentralt spørsmål for forskerskolen i 2019, var forskerens rolle i grensesnittet mellom vitenskap og politikk. Deltagerne ble stimulert til å presentere forskningen sin og se den i sammenheng med samfunnet og hvordan forskningen muligens kan påvirke forskjellige politiske forhold - for en bærekraftig fremtid.

BSRS 2020 'How can your research contribute to solving global challenges?'

Coronavirus-situasjonen har gjort det umulig å holde BSRS på vanlig måte, med mange tilreisende PhD-kandidater. BSRS 2020 blir derfor hel-digital, og *Globale samfunnsutfordringer* gir økonomisk støtte til kurslederne for opplæring i digital pedagogikk, og til teoretisk og praktisk hjelp med å digitalisere kursene. Dette er mye arbeid som krever

mye av administrasjonen i *Globale samfunnsutfordringer*, men gir samtidig et stor løft for fremtidsrettet undervisning. Vi har engasjert en pedagog i digital undervisning 3 måneder for å få kursene på plass. Det er pr i dag 130 påmeldte kandidater til BSRS 2020.

Aksjonspunkter for forskerutdanning, 2020

- Vi skal utvikle BSRS til et digitalt arrangement og avholde BSRS 8/6-19/6
- Vi skal evaluere den digitale versjonen av BSRS, og drøfte fremtidig form på BSRS
- Vi vil arrangere minst et felles seminar for de tverrfakultære PhD-kandidatene sammen med de andre to satsningsområdene.
- Vi vil følge opp IMER-PhD-nettverket med administrativ støtte og holde et statusmøte med IMER og strategigruppen

7. Utdanning - Globale utfordringer

For å jobbe med de komplekse situasjonene og utfordringene vi ser i verden i dag, er det viktig at det etableres andre utdanningsprogrammer enn de vi har med mer fokus på utdanning i emner knyttet til *Globale samfunnsutfordringer*. En potensiell tilnærming innebærer utvikling av tverrfaglige utdanningsprogrammer. Det eksisterer få slike tverrfaglige programmer ved norske universiteter. Her er et økende behov, som UiB Globale samfunnsutfordringer - initiativet kan bidra til å løse.

I regi av *Globale samfunnsutfordringer* ble det nedsatt et arbeidsutvalg for global utdanning i 2018 med mandatet: «Å kartlegge eksisterende engelskspråklige kurs og studieprogrammer på masternivå ved UiB som er relevante for globale utfordringer og vurdere om det er egnet å koordinere noen av disse i felles tverrfaglige kurs/studieprogram.» Professor Haldis Haukanes ledet utvalget, og andre deltagere i dette var Professor Marguerite Daniel (HEMIL-senteret); Professor Astrid Blystad og Professor Karen Marie Moland (SIH), Professor Ståle Knudsen, Professor Cecilie Ødegård, (Institutt for sosialantropologi) og Professor Ragnhild Overå (Institutt for geografi). I desember 2019 leverte utvalget en rapport om internasjonal masterutdanning ved UiB (Haukanes H. Towards a Bergen School of Global studies, International Master Education at UiB, UiB report 2019). Utvalget presenterte forskjellige modeller for hvordan et styrket utdanningstilbud innen globale samfunnsutfordringer kan løses, men konkluderte med at det i første omgang ikke bør etableres et nytt masterstudium i Globale samfunnsutfordringer, men at det heller bør bygges på den porteføljen vi har ved UiB av relevante emner. Et viktig neste steg er å fremme samarbeid mellom fakultetene slik at studenter lettere kan ta inn emner fra ulike studieprogram i sine studier.

Rapporten ble avsluttet med disse forslagene:

- Starte "*Bergen School of Global Studies*", med opprettelsen av en rådgivende komité med et medlem fra hver av de relevante fakultetene som skal møtes regelmessig. Ansatte fra Globale samfunnsutfordringer - administrasjonen vil støtte denne aktiviteten.
- Invitere utvalgte miljøer til å foreslå kurs der studenter fra forskjellige fakultet kan undervises. Kursene skal være engelskspråklige, på Masternivå og innen tematikken Globale samfunnsutfordringer.
- Organisere et første møte mellom representanter fra disse miljøene slik at de blir kjent med hverandres kurs og kan møte utfordringer med timing, vanskelighetsnivå etc.

Bergen School of Global Studies (BSGS)

På grunn av anbefalingen fra gruppen/rapporten som er beskrevet over, samt tidligere diskusjoner og planer i den strategiske arbeidsgruppen for *Globale samfunnsutfordringer*, vil vi etablere Bergen School of Global Studies (BSGS) som en paraply for alle relevante studier relatert til *Globale samfunnsutfordringer* ved UiB. BSGS vil gi et sentralt knutepunkt for undervisere og studenter der alle engelskspråklige studier og kurs i relevante områder på UiB på Master- og PhD-nivå blir presentert samlet. BSGS vil fremme utvikling av felles kurs og felles grader der det er relevant, og vil arbeide for å fjerne aktuelle administrative problemer som hemmer grensefaglig samarbeid innen utdanning ved UiB. I 2020 er professor Siri Gloppen utnevnt til å være vitenskapelig leder for BSGS. Åpning av BSGS var planlagt i april 2020, men utsatt på grunn av koronavirussituasjonen. Den offisielle åpningen vil forhåpentligvis skje til høsten. Arbeidet med «*Bergen School of Global Studies*» vil bli koordinert med arbeidet til arbeidsgruppen for som skal etablere et masterprogram i bærekraft som er initiert av SDG Bergen.

Aksjonspunkter for undervisning, 2020

- Bergen School of Global Studies vil bli etablert med et åpningsarrangement.
- Tverrfakultære møter vil bli avholdt i regi av BSGS, for å knytte sammen undervisere
- Vi vil invitere inn de andre 2 satsningsområdene til diskusjon om deres deltagelse i BSGS
- Vi skal samarbeide med SDG-initiativet om en Bærekrafts-mastergrad

8. Nettverksarbeid – møteplasser - formidling

Lokale aktiviteter

I *Globale samfunnsutfordringer* mener vi at det er avgjørende å etablere gode møteplasser mellom forskere for å kunne stimulere til tverrfakultært arbeid innad på UiB. Vi har gitt støtte til en rekke aktiviteter i 2019 (se tabell 1). Vi har støttet fem større workshops/seminar for å utvikle søknader om midler til forskning. Vi støttet arrangementet Law and Inequality seminars at Bergen Exchanges, som er åpent for alle fakulteter. I tillegg støtter vi *IMER junior scholar network* som samler PhD-kandidater fra alle fakulteter ved UiB til regelmessige faglige møter.

Samarbeid med Chr Michelsen Institutt

UiB har hatt et omfattende og langvarig strategisk samarbeid med Chr Michelsen institutt som er forankret i en institusjonell samarbeidsavtale. UiB og CMI har et Samarbeidsorgan som møtes regelmessig for å drøfte ulike former for samarbeidstiltak. *Globale samfunnsutfordringer* har ansvar for disse møtene, samt for oppfølging av sakene. UiB og CMI lyser ut samarbeidsmidler sammen til forskere som har prosjekter/planer der begge institusjonene deltar.

Bergen Global

Det viktigste samarbeidsprosjektet med CMI er Bergen Global i Jekteviken. Her foregår mye formidling av forskning, og diskusjoner rundt temaer som er aktuelle og relevante for *Globale samfunnsutfordringer*. CMI og UiB har samarbeidet om dette senteret, som tidligere ble kalt Bergen Resource Center, siden 2009. De to institusjonene signerte ny kontrakt om samarbeidet i august 2019 og senteret endret samtidig navn til Bergen Global. I 2019 ønsket Bergen Global forskere, politikere, medlemmer av sivilsamfunnet og publikum

velkommen til 88 arrangementer om internasjonal utvikling, politikk og aktuelle saker. Arrangementene varierte fra populærvitenskapelige foredrag og debatter til svært fagspesifikke seminarer, filmvisninger, utstillinger og konferanser som den årlige konferansen om lov og sosial transformasjon, Bergen Exchanges. Lokalene som huser Bergen Global ble ombygd i 2018/2019, og er nå bedre egnet for lyd- og bildeopptak enn før. Dette gjør det mulig å 'streame' arrangementer i Bergen Global. I tillegg kan lokalet og utstyret brukes til å følge live-forelesninger fra andre universiteter og konferanser. Det samfunnsvitenskapelige fakultet bruker Bergen Global mest, og hadde ansvar for 25 arrangementer i 2019. De andre fakultetene (bortsett fra KMD) var ansvarlige for 2-7 arrangementer hver. Halvparten av arrangementene var ledet av ansatte ved UiB, og halvparten av ansatte ved CMI. Det er ønskelig at flere fakulteter er aktive inn mot ved Bergen Global, både ved deltagelse og gjennom organisering av arrangementer. Aktiviteten ved Bergen Global vil bli evaluert i det kommende året med mål om bredere deltagelse og større bredde i faglig fokus.

Seminar for de tre strategiområdene ved UiB

I 2019 ble det arrangert et to-dagers seminar på Ullensvang hotell hvor lederne fra alle tre strategiområdene var samlet til felles diskusjoner sammen med de tverrfakultære PhD-kandidatene, deres veiledere og representanter fra universitetsledelsen. Hensikten med seminaret var å styrke samordningen mellom områdene, diskutere felles utfordringer og avstemme grenseflater og felles interesser. En viktig målsetning med seminaret var også å skape en møteplass for alle phd-stipendiatene som er tildelt sine stillinger gjennom stasjonsområdene slik at de kan begynne nettverksbygging på tvers av områdene. Det planlegges et tilsvarende seminar høst 2020.

Nasjonale aktiviteter

SDG-konferansen

Hvert år arrangerer UiB den nasjonale Bærekraftskonferansen for universitets- og høyskolesektoren i Norge - SDG Conference Bergen. Denne konferansen er høyst relevant for *Globale samfunnsutfordringer*. 'Day Zero' er et heldags-seminar med forskjellige workshops om bærekraftmålene som holdes i dagen før den egentlige Bærekraftskonferansen. Tord Rø fra administrasjonen for *Globale samfunnsutfordringer* koordinerte disse arrangementene i 2019. Det dreide seg om ca. 20 arrangementer; seminarer, foredrag, rollespill, praktiske øvelser og diskusjoner.

Global Health Norway

UiB og SIH er tildelt en ledende rolle i nettverket Global Health Norway (GHN), og har hatt ansvar for GHN-sekretariatet de siste tre årene. Dette har blitt drevet med administrativ støtte fra *Globale samfunnsutfordringer*. Nettverket har samarbeidet tett med Norges forskningsråd i 2019, i planleggingen av et nytt program om globale helsespørsmål. Nettverket er svært viktig for forskningen innen global helse i Norge, og samarbeider med Norwegian Forum for Global Health Research (Forum), som har felles sekretariat med GHN, lokalisert ved SIH, UiB. I 2019 arrangerte GHN en 2-dagers konferanse om global helse i Bergen: '*Competence building for impact – time for revolution*', med omtrent 120 deltagere.

Internasjonale aktiviteter

Samarbeid med Makerere University, Uganda

Makerere-samarbeidet er viktig for *Globale samfunnsutfordringer*, siden mange ved UiB som er knyttet til denne strategiske satsningen har prosjektsamarbeid med forskere her. I 2019 ble det holdt en markering av 30 års samarbeid mellom Makerere University og UiB. Dette ble feiret med et stort seminar på Makerere. UiB prorektor, Margareth Hagen, UiB assisterende direktør, Tore Tungodden, og prodekan for forskning ved Det medisinske fakultet, Marit Bakke, representerte UiB-ledelsen. En rekke andre ansatte ved UiB deltok også i arrangementet, og hadde også faglig aktivitet parallelt med feiringen. UiB har et kontor med støttepersonell ved Makerere University som er tilgjengelig for besøkende fra UiB. Tore Sætersdal i administrasjonen for *Globale samfunnsutfordringer* deltok i faglig forberedelse og gjennomføring av jubileums-seminaret, og sørget for at kontoret ble pusset opp og utstyrt med fungerende datautstyr før arrangementet. Faglige koordinatorene for samarbeidet ved Makerere University er professor Ronald Semyalo ved Makerere og professor Tylleskär ved UiB.

SANORD

The Southern African-Nordic co-operation (SANORD) er etablert for å videreføre det multilaterale faglige samarbeidet mellom de sørafrikanske og nordiske regionene. Samarbeidet er etablert for å styrke kapasiteten til alle medlemsinstitusjoner i videregående utdanning, slik at de kan møte nye lokale og globale utfordringer. UiB er en av syv grunnleggende medlemsinstitusjoner i SANORD, og Tor Halvorsen representerer UiB i nettverket. Den siste årlige SANORD-konferansen fant sted på University of Botswana, Gaborone, 11-13 september 2019, og to fra administrasjonen i *Globale samfunnsutfordringer* var representert. Denne deltagelsen var viktig, siden neste års konferanse blir arrangert i Bergen, av UiB i samarbeid med Høgskolen på Vestlandet.

WUN

UiB er med i World University Network (WUN), et nettverk av 23 universiteter fra 13 land. *Globale samfunnsutfordringer* ved Tore Sætersdal var med i planleggingen og arrangementet av en workshop ved WUN -arrangementet «Changing world and changing perspectives– is it possible to decolonize the UC Agenda – and what would this mean?» i Dublin 19.-24. Mai 2019.

European Congress on Tropical Medicine and International Health (ECTMIH)

Dette er den største konferansen i Global Health i verden. Det arrangeres hvert annet år, og *Federation of European Societies for Tropical Medicine and International Health (FESTMIH)* er eier av konferansen. I 2021 vil UiB, ved SIH, og i samarbeid med GSU, være ansvarlig for arrangementet. Konferansen har rundt 1200-1500 deltakere fra hele verden. Hovedtemaet i 2021 vil være: 'Helse, migrasjon og ulikhet', i tråd med *Globale samfunnsutfordringer*'s prioriterte tema. Strategisk komité og vitenskapelig komité er etablert og vil ha flere møter i 2020 for å planlegge konferansen. Denne konferansen vil sterkt bidra til synliggjøring av *Globale samfunnsutfordringer* og UiB.

Aksjonspunkter – formidling og nettverksarbeid 2020-2021

- Vi skal arrangere et Tenke-tankmøte i oktober 2020, Bergen Global Think Tank, hvor offentlige og private aktører er involvert. I denne forbindelse skal det utvikles nettstedet og utarbeides en kommunikasjonsplan.
- Vi skal arrangere samarbeidsmøter med de andre to satsningsområdene ved UiB

- En evaluering av Bergen Global vil bli startet opp i regi av den strategiske arbeidsgruppen
- Vi skal arrangere konferansen European Congress on Tropical Medicine and International Health – (ECTMIH) i Grieghallen, Bergen, Norge, 27/ 9 - 1/ 10 i 2021.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

En sterkere organisering av de strategiske satsingsområdene ved UiB har vært svært viktig for å realisere ambisjonene i den nye strategien og Regjeringen langtidsplan for forskning og utdanning, og for å posisjonere universitetet for Horisont Europa. Korona-krise har også med all tydelighet vist hvor samfunnsrelevant dette satsingsområdet er og hvilken evne våre fagmiljøer har til å mobilisere viktige forskningsprosjekter i en nasjonal og internasjonal unntakstilstand.

Som denne saken viser, har Globale samfunnsutfordringer en solid faglig forankring ved alle fakultetene. Det arbeides med å utvikle satsingsområdet både internt og med samarbeidspartnere nasjonalt og internasjonalt, særlig innenfor felt hvor tverrfaglige tilnærmelser til problemstillinger vil være viktige for å møte dagens- og fremtidens samfunnsutfordringer.

UiB har to andre strategiske områder i tillegg til *Globale samfunnsutfordringer*: Marin forskning og Klima- og energiomstilling. Begge disse satsingene overlapper med tema relevante for *Globale samfunnsutfordringer*. Det har derfor vært særlig viktig at *Globale samfunnsutfordringer* i 2020 tok initiativ til et felles, strategisk seminar på tvers av satsingene. Samarbeid på tvers mellom de strategiske satsingene må fortsatt styrkes og bærekraftsinnsats koordineres slik at disse aktivitetene forsterker hverandre.

Globale samfunnsutfordringer har også gjort et viktig kartleggingsarbeid for å synliggjøre hvilket potensial det er i å løfte fram de mulighetene det er for studenter å ta kurs og emner relevant for satsingsområder på tvers av institutter og fakulteter. Dette viser også at det er muligheter for å styrke utdanningstilbudet innenfor *Globale samfunnsutfordringer* både for norske og internasjonale studenter.

11.05.2020/Bente E. Moen/Marit Bakke/Tore Tungodden